

Ett råd till Vetenskapsrådet:

Det finns bara ett sätt att dela ut grundforskningsanslag

Vetenskapsrådet måste mycket tydligt markera vilken strategi man väljer för fördelning av grundforskningsmedel, och detta val måste sedan tillåtas genomsyra rådets hela organisation och arbete. Att valet bör göras i samråd med forskarsamhället är en självklarhet. Det skriver Örjan Wrangle och Lars Wieslander, två av kritikerna av Vetenskapsrådets riktade satsning på stamcellsforskning.

ÖRJAN WRANGLE
professor, institutionen för cell- och molekylärbiologi (CMB), Karolinska institutet, Stockholm
orjan.wrangle@cmb.ki.se

LARS WIESLANDER
professor, institutionen för molekylärbiologi och funktionsgenomik, Stockholms universitet
lars.wieslander@molbio.su.se

II Forskning är att studera det okända, och resultatet är i bästa fall ny kunskap. Grundforskning innebär att kunskaps-sökandet är nyfikenhetsdrivet, dvs det sker utan kravet att vara till omedelbar nytta. Detta kan låta märkligt, men faktum är att just grundforskning har visat sig oerhört värdefull för att generera stora kunskapsgenombrott och viktiga paradigmskiften inom naturvetenskapen av vikt för samhällets utveckling.

Grundforskningens betydelse

Grundforskning är därför en oundgänglig del av kunskapsuppbyggnaden i ett modernt industrisamhälle, och dess betydelse torde bli än större i framtiden. I Sverige, liksom i nästan alla andra industrinationer, finansieras grundforskningen via skattemedel. Detta för att tillförsäkra det långsiktiga stöd som är avgörande för en utvecklad grundforskningsverksamhet.

I vårt land kanaliseras dessa skattemedel till en statlig myndighet, Vetenskapsrådet (VR), som har uppdraget att fördela dessa medel till grundforskningsprojekt inom vitt skilda ämnesområden. Fördelningen skall baseras på inomvetenskaplig bedömning, dvs att projektens vetenskapliga kvalitet bedöms och rangordnas av aktiva forskare. Det bör nämnas att mera målinriktad forskning i Sverige stöds av flera andra myndigheter och organisationer, såsom Vinnova och löntagarfondsstiftelserna.

Det sätt på vilket forskningsmedlen fördelas till olika grundforskningsprojekt är avgörande för resultatet. Att stödja projekt av låg vetenskaplig kvalitet genererar knappast någon ny kunskap och är därmed närmast att betrakta som kapitalförstöring.

Fördelning via fasta beredningsgrupper

För att undvika detta fördelas de statliga forskningsanslagen från VR till enskilda forskningsprojekt via fasta beredningsgrupper befolkade av aktiva forskare inom breda ämnesområden såsom biokemi och biofysik, cellbiologi och molekylärbiologi, organisk, oorganisk och analytisk kemi m fl.

I beredningsgruppen rangordnas de olika projekten baserat på den vetenskapliga kvaliteten. En avgörande faktor är att många projekt inom ett brett ämnesområde får konkurrera om pengarna. Detta borgar för att endast de bästa projekten ges stöd och att sämre projekt blir utan. Den här metoden för fördelning av grundforskningsanslag infördes i den svenska forskningsrådsorganisationen av professor Bengt Gustafsson för ett halvt sekel sedan. Han tog med sig denna kunskap efter en gästforskarperiod på National Institutes of Health (NIH) i USA.

Styrkan i denna metod, som tillämpas i de flesta högindustrialiserade länder, är att man bedömer den parameter som är möjlig att bedöma, nämligen den vetenskapliga kvaliteten. Man tar den fulla konsekvensen av att ännu okända forskningsresultat ej kan värderas, varför man avstår ifrån att försöka förutsäga vilken praktisk nytta forskningsprojektet kommer att leda till. Denna process brukar benämnas peer review.

Fyra miljoner i riktade anslag

Diskussionen om hur VR bör fördela sina forskningsmedel har nyligen aktualiserats av att VRs styrelse tagit 4 miljo-

ner kr per år från de medel som kunde ha fördelats till grundforskningsprojekt i bred konkurrens för att istället dela ut dessa medel inom ett snävt ämnesområde, nämligen stamcellsforskning, via en ad hoc-sammansatt grupp av forskare utvalda inom detta snäva område.

När flera svenska forskare opponerade sig mot detta avsteg från den normala fördelningen av forskningsmedel valde VRs huvudsekreterare och biträdande sekreterare för ämnesområdet medicin att tillfråga forskarsamhället huruvida framtida fördelningar av forskningsmedel skulle ske via specialsatsningar ad modum stamcellssatsningen eller om man istället skulle fortsätta att fördela medel inom de fasta beredningsgrupperna. Härtill kommer oroande uttalanden från VRs generaldirektör till stöd för framtida specialsatsningar och det uttryck som VRs styrelse givit för att VR har en roll i att identifiera och stödja strategiska områden via just specialsatsningar.

Svaret blev ett rungande nej

Denna förfrågan från VR ledde till ett upprop undertecknat av 87 forskare som uttalade ett rungande nej till fortsatta specialsatsningar samt uttalade ett fortsatt stöd för fördelning av grundforskningsmedel via VRs fasta beredningsgrupper. Trots detta saknas alltså tecken på att VRs ledning skulle ha tänkt om eller ens brytt sig om forskarnas in-

Den springande punkten är således vilken metod man väljer för att på optimalt sätt stödja landets bästa forskning och varaktigt stimulera framväxt av nya högkvalitativa forskare och projekt.

ANNONS

ANNONS

ställning i detta ärende. Det finns därför för närvarande en stor risk för att en förtroendeklyfta byggs upp mellan VR och forskarsamhället.

Tydlig skiljelinje i metodfrågan

Den springande punkten är således vilken metod man väljer för att på optimalt sätt stödja landets bästa forskning och varaktigt stimulera framväxt av nya högkvalitativa forskare och projekt. Här går en tydlig skiljelinje mellan å ena sidan VRs ledning och å andra sidan de många kritikerna av VRs specialsatsning. VR förefaller tro att de själva, eller några vetenskapliga rådgivare, har förmågan att blicka in i framtiden och svara på vilket smalt forskningsområde som kommer att vara bäst eller ge bäst utdelning i form av biotekniska eller medicinska tillämpningar.

Risk för småskjutsåkande

Vi tror inte att detta är effektivt. Alla specialsatsningar vi känner till har istället visat sig ge dålig utdelning. Inte sällan har mindre bra forskare åkt småskjuts på bra forskare eller på det faktum att de råkat hamna inom ett ämnesområde för en specialsatsning där konkurrensen om medel varit begränsad, medan andra mycket bättre forskare fått nöja sig med otillräckliga eller inga medel därför att de hamnat utanför eller ej ligger »tillräckligt centralt« i specialsatsningen.

Således dyker det upp problem med avgränsningen av ämnet. Hör det utmärkta projektet A till ämnet eller rent av istället det mycket sämre projektet B? Den kvalitativa vetenskapliga bedömningen hotar därmed att komma i andra hand. Härtill kommer risker med de ad hoc-lösningar som alltid ingår i specialsatsningar; t ex oklar insyn i vem som tillsätter sakkunniga och otillräcklig tid och information för att beslutande styrelser skall kunna påverka besluten.

Allt detta hotar att minska förtroendet i forskarsamhället. Vidare tas specialsatsningarna från den redan hårt ansträngda budgeten för grundforskning. Det blir omöjligt att bedriva långsiktig, djuplodande grundforskning när stora delar av stödet utdelas än hit och än dit, samt dessutom kanske till den starkaste lobbyingsgruppen snarare än till den bästa forskningen.

Alternativet är korrekt utförd peer review

Det alternativ vi tror på är rätt utförd »peer review«. Begreppet peer review används ofta varje gång en vetenskaplig bedömning utförs av kolleger. Vi menar att detta är att missbruka termens fulla innebörd. Med korrekt peer review menas att alla forskare får lämna in projekt-

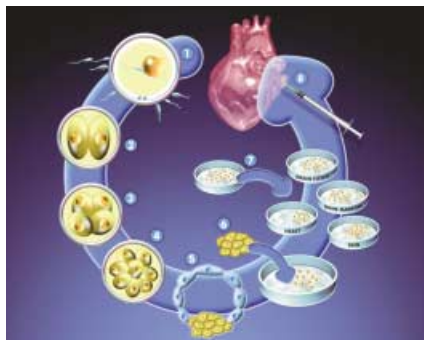

FOTO: VICTOR HABIBK/SCIENCE PHOTO LIBRARY

Specialsatsningar – exempelvis på stamcellsforskningen – måste avvisas till förmån för anslagsfördelning via Vetenskapsrådets fasta beredningsgrupper.

ansökningar som bedöms efter vetenskaplig kvalitet i konkurrens inom rimligt breda områden, dvs projekten skall inte behöva passa in i någon tänkt mall eller i något i förväg uttänkt smalt ämnesområde.

Mekanism för förnyelse och kvalitet

Det finns en kraftfull inneboende mekanism för förnyelse och identifiering av kvalitet som det förvånar oss att även en del forskarkolleger tycks förbise. En väl fungerande peer review-process avsöker ständigt hela forskningsfältet efter de bästa projekten, oavsett om de kan rubriceras som stamcellsforskning eller något annat. Vem identifierar först nya principer eller använder nya metoder om inte forskare som måste konkurrera i den yttersta internationella eliten? Visst kan det finnas problem med peer review, t ex för lite pengar att fördela och otillräcklig förnyring i beredningsgrupper, men de kan åtgärdas.

Största problemet är statens satsning

Vi tror att det största problemet för VR och för grundforskning i Sverige är den otillräckliga statliga budgeten. Trots en marginell förbättring de två senaste åren har ämnesrådets förmåga att ge forskningsprojekten ett ekonomiskt stöd som tillåter internationell slagkraft minskat.

I takt med detta har många forskarkolleger kommit att betrakta ämnesrådets stöd som allmosor som är bra att ha, men som måste kompletteras av kraftfulla satsningar från annat håll. I detta ändrade ekonomiska forskningsklimat är det uppenbarligen en övermäktig frestelse att sitta i ledande position, till och med i VR och ämnesråden, och där visa att man åstadkommer kraftfulla åtgärder (ofta påhejade av av forskarkolleger som även de följer trender eller lobbar för egna forskningsområden).

Beträder en farlig väg

Vi anser att VR valt en farlig väg att gå. Risker är att uppväxten av innovativa

och högkvalitativa forskningsprojekt (och forskare) minskar. Var skall man sedan finna dem som det skall satsas särskilt på? Vår slutsats är att VR, dess ordförande, generaldirektör och styrelse, mycket tydligt måste markera vilken strategi man väljer för fördelning av grundforskningsmedel och att detta val sedan tillåts genomsyra dess hela organisation och arbete. Att detta val bör göras i samklang med forskarsamhället är en självklarhet. Det är omöjligt för VR att fungera utan en acceptans bland forskarna. När VR väl gjort detta val bör man göra detta klart för riksdag, politiker och allmänhet och motivera skälet, att denna modell av peer review-medelsfördelning ger bäst utdelning av ny kunskap per tilldelad skattekrona.

Medel och samarbetsformer

VR borde vidare koncentrera sitt arbete på att skaffa tillräckliga ekonomiska medel till grundforskningen i landet och att skapa effektiva och accepterade arbetsformer utarbetade i nära samklang med forskarsamhället. Om så inte blir fallet hotar VR att undergräva förtroendet från forskarsamhället samt minska forskarnas villighet att arbeta i VRs beredningsgrupper och beslutande organ. En sådan negativ utveckling för svensk grundforskning skulle hota Sveriges framtida välfärd och utveckling. •

*

Potentiella bindningar eller jävsförhållanden: *Örjan Wrangé* är forskare inom cell- och molekylärbiologi vid Karolinska institutet och har sedan fyra år varit ledamot av beredningsgruppen för cell- och molekylärbiologi; 1999–2000 inom NFR (Naturvetenskapliga forskningsrådet) och 2001–2002 inom VR (Vetenskapsrådet). *Lars Wieslander*: »Det finns inga personliga eller professionella omständigheter eller kommersiella relationer med företag eller organisationer som antas kunna påverka min syn på det aktuella ämnet. Jag är forskare inom cell- och molekylärbiologi vid Stockholms universitet. Jag är sedan två år ordförande i ämnesrådets för naturvetenskap och teknikvetenskap beredningsgrupp för cell- och molekylärbiologi (Vetenskapsrådet), samt ordförande i den s k referensgrupp II som detta ämnesråd inrättat sedan ett år tillbaka. Jag har därutöver tidigare varit medlem i NFRs biologiutskott. Jag är dessutom biträdande vetenskaplig sekreterare i Cancerfonden.«

Replik

På följande sidor svarar Bengt Westberg, Harriet Wallberg-Henriksson och Håkan Billig från Vetenskapsrådet.

Replik 1:

Offensiv forskningspolitik nödvändig

Man kan nästan få intrycket av Örjan Wranges och Lars Wieslanders inlägg att Vetenskapsrådet skulle vara på väg att ersätta den traditionella tilldelningen av medel till breda forskningsområden med snäva specialsatsningar. Det finns ingen som helst grund för detta, framhåller Bengt Westerberg, ordförande i Vetenskapsrådet. Han pekar också på att regeringen i den senaste forskningspolitiska propositionen förklarat att det finns anledning att försöka åstadkomma särskilda insatser inom vissa strategiska områden. Stamcellssatsningen kan ses som ett blygsamt exempel på vad som kan göras med denna inriktning.

BENGT WESTERBERG
ordförande i Vetenskapsrådets styrelse
bengt@bw.pp.se

II I ett par grundläggande frågor finns det inga delade meningar mellan Lars Wieslander/Örjan Wrangle (W&W) å ena sidan och mig, resten av Vetenskapsrådets (VR) styrelse eller andra företrädare för VR å den andra.

Vad vi är överens om

Vi är helt överens om att grundforskningen i Sverige måste tillföras mer pengar, främst genom ökade statliga satsningar. VR har under sina två första år fått in ungefär 4 000 ansökningar per år om forskningsbidrag. Av dessa är det en tredjedel som överhuvudtaget tilldelats några medel, och utbetalade medel har uppgått till en sjättedel av vad som totalt har sökts.

Pengar till fler?

Hur kan vi veta att det skulle vara motiverat att ge pengar till fler ansökningar? Ett exempel. Inom ämnesrådet för naturvetenskap och teknik har man tagit fram ett betygssystem där alla ansökningar får ett betyg på en femgradig skala. De högsta betygen är som följer:

- 5 = ledande, internationellt världsledande inom sitt område
- 4 = utmärkt, internationellt uppmärksammat forskning, ledande i Sverige inom sitt ämnesområde
- 3 = mycket bra, internationellt konkurrenskraftig forskning

I dag tvingas NT-rådet göra ett snitt bland ansökningarna med betyget 4. För att alla dessa skulle kunna få medel på dagens nivå skulle det krävas ett medelstillskott på ungefär 20 procent. Situ-

ationen är likartad inom de övriga ämnesrådena (medicin respektive humaniora och samhällsvetenskap).

Inte bara allmosor

W&W hävdar att forskare bara betraktar VR-medlen som allmosor. Men fullt så illa är det ändå inte. VR väger tyngre än vad som motsvarar den sjättedel av sökta medel som beviljas. Anslag från VR kan ofta fungera som en biljett för bifall från andra finansörer. Men det hindrar inte att vi inom VR anser att det vore rimligt att i många fall kunna finansiera en betydligt större andel av projekten.

Sammantaget skulle en sådan höjning av ambitionsnivån som dessa bägge förslag innebär kräva i storleksordningen en fördubbling av VRs anslag, upp till omkring fem miljarder kronor! Och ändå skulle många med all rätt kunna hävda att den ambitionsnivån fortfarande är för låg. VR ser det som en angelägen uppgift att inför nästa forskningspolitiska proposition förse regering och riksdag med ett så bra underlag att de är beredda att kraftigt höja anslagen till grundforskning.

Fördelning via peer review-system

Vi är också överens med W&W om att medel ska fördelas genom ett system där bidragsansökningarna bedöms av forskare, ett så kallat peer review-system. Det är det system som tillämpas inom VR. Men peer review säger inte i sig något om hur smalt eller brett ett forskningsområde definieras. Däremot är det angeläget, precis som W&W säger, att ansökningar får konkurrera inom rimligt breda områden för att säkerställa hög vetenskaplig kvalitet.

Principiellt finns det skäl som talar för att medlen fördelas helt oavsett äm-

nesområde, alltså att en ansökan inom molekylärbiologi skulle konkurrera med en inom historia om de sista kronorna. Men det är i praktiken närmast ogörligt att på ett vettigt sätt väga dessa ansökningar mot varandra.

Inte överens om stamcellssatsningen

Däremot är vi uppenbarligen inte överens om klokskapen i den satsning på stamcells forskning som VRs styrelse har beslutat om. Man kan nästan få intrycket av W&Ws inlägg att VR skulle vara på väg att ersätta den traditionella tilldelningen av medel till breda forskningsområden med snäva specialsatsningar. Det finns ingen som helst grund för detta.

När W&W kritiserar specialsatsningar av olika slag för att ge dålig utdelning förefaller det som om de snarast tänker på forskningsprogram för att t ex snabbt utveckla energikällor som kan ersätta olja och kärnkraft. Sådana har förvisso ofta lett till besvikelse. Men VRs styrelse har i sina beslut inte varit i närheten av några sådana satsningar.

Den satsning som har gjorts på stamcells forskning är inte någon specialsatsning av det slaget. Den är inte något skott i blindo. Den förebådar inte att forskningspolitiken helt ska läggas om. Den har inte de gigantiska mått som man ibland kan få intryck av. Den innebär inte att VR givit sig in på någon farlig väg.

Behovet av kraftsamling

I den senaste forskningspolitiska propositionen (Forskning och förnyelse, prop

Hade medelstilldelningen fortsatt att öka under 1990-talet som den gjorde årtiondet dessförinnan hade knappast stamcellssatsningen väckt så heta känslor.

2000/2001:3) framhåller regeringen behovet av kraftsamling kring prioriterade forskningsområden. Man pekar på att den forskningsfinansiering som hittills har utmärkt det svenska forsknings-systemet ofta har inneburit en oförmåga att koncentrera sig kring större insatser inom särskilda forskningsområden.

Regeringen är medveten om den skepsis som finns inom lärosäten och forskningsråd mot att peka ut prioriterade områden och säger sig ha förståelse för denna hållning. Men man anser likväl att det finns anledning att försöka åstadkomma särskilda insatser inom vissa strategiska områden.

Varken regeringen eller VR menar att all forskningsfinansiering ska inriktas mot sådana strategiska satsningar, men de kan utgöra ett angeläget inslag i helhetsbilden. Stamcellssatsningen kan ses som ett blygsamt exempel på vad som kan göras med denna inriktning.

Stamcellsforskningen prioriterad av MFR

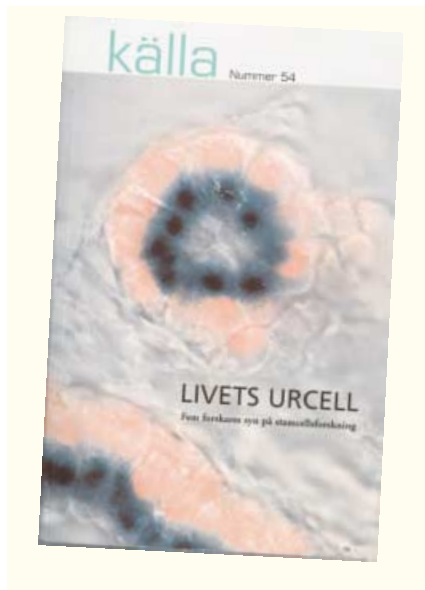
Att just den kom till stånd är inte någon tillfällighet. Redan i det gamla Medicinska forskningsrådets (MFR) forskningsstrategi för åren 2001–2004 pekas forskningen om stamceller ut som ett prioriterat område. Och innan VRs styrelse i våras fattade beslut om satsningen ombads professorerna Lennart Enerbäck och Jan Lindsten att göra en kartläggning och utvärdering av svensk stamcellsforskning.

De konstaterade att forskningsområdet är svårt att avgränsa eftersom cellers proliferation och differentiering dels utgör centrala problem inom andra områden som t ex cell- och tumörbiologi, dels studeras i många sammanhang som inte primärt uppfattas som stamcellsforskning. Detta måste förstås så att stamcellsforskning är ett i sig ganska brett område. Enerbäck och Lindsten menade att stamcellsforskningen hade fått en ny dimension under den senaste tioårsperioden tack vare vissa genombrott som också svenska forskare verksamt bidragit till.

Deras slutsats var att det finns en stor potential för vidare utveckling av stamcellsforskningen i Sverige. Mot den bakgrunden, och stamcellsforskningens stora betydelse inom biologisk grundforskning, föreslog de att den borde få ökat stöd. För att inte andra viktiga forskningsområden skulle få minskat stöd var det angeläget att det var nya medel som riktades mot stamcellsforskningen. De framhöll också att satsningar i första hand borde göras på grundforskning.

Samarbete med diabetesstiftelse

Samtidigt som deras rekommendationer kom VRs styrelse till del uppkom en

Informationsskrift från Vetenskapsrådet om stamcellsforskningen.

möjlighet för VR att förstärka en egen satsning på stamcellsforskning genom ett samarbete med den amerikanska forskningsstiftelsen Juvenile Diabetes Research Foundation (JDRF). Stiftelsen var villig att satsa 50 miljoner kr under fem år under förutsättning att också VR tillsköt vissa medel. VRs styrelse ställde sig i grunden positiv till detta.

Men vid diskussionen i styrelsen uttalades samtidigt en viss oro för att medlen skulle komma att fördelas efter andra principer än de gängse inom VR, dvs att JDRF såsom verksam på diabetesområdet skulle ha särskilda synpunkter på forskningens inriktning. Vissa villkor för ett samarbete ställdes därför upp från VRs sida, bl a att medlen skulle fördelas efter sedvanligt peer review-förfarande och att forskningsområdet inte skulle definieras snävt.

Dessa krav tillgodosågs i det avtal som så småningom träffades mellan parterna. Bakom överenskommelsen stod också Svenska Diabetesförbundet. Innebörden av avtalet var att totalt 75 miljoner kr under fem år skulle satsas på stamcellsforskning, av vilka VR stod för 20 miljoner kr och de bägge externa finansierarna således för 55. Forskningsområdet definierades brett i den annonsering som därefter gjordes. Bedömningen av ansökningarna gjordes av en internationell sakkunniggrupp, tillsatt av parterna, och beslutet i de tre organisationerna följde helt sakkunniggruppens rekommendation.

Pengarna togs ur extra tillskott

VRs medel till satsningen togs ur det extra tillskott till forskning inom biovetenskap som regeringen tillskjutit. Därigenom kunde vi tillmötesgå Enerbäck och

Lindstens uttalade önskan att satsningen inte skulle gå ut över annan forskning inom det medicinska området.

Just den här specialsatsningen har alltså inte tagits från ämnesrådets för medicin redan hårt ansträngda budget för grundforskning. Faktum är i stället att de nya pengarna går till just medicinsk grundforskning och att denna samtidigt tillförs mer pengar än vad som annars hade stått till förfogande.

Borde vi tackat nej?

Några kritiker har menat att VR borde ha tackat nej till 55 miljoner kr som nu kommer svensk forskning till del för att kunna fördela de 20 miljoner kr som utgör vår egen insats till de normala beredningsgrupperna. Jag kan ha respekt för den ståndpunkten, men den delades alltså inte av VRs styrelse som enhälligt beslutade om denna satsning. Jag vill påminna om att det är en majoritet av forskare i styrelsen, valda av forskarsamhället självt. Dessutom anges i VRs regleringsbrev, alltså regeringens direktiv till myndigheten, att VR ska samverka med andra forskningsfinansierare.

Andra har hävdats att det blir svårare för VR att argumentera för mer pengar till forskningen sedan vi accepterat ett tillskott utifrån. Vi tror tvärtom att det skulle bli svårare att göra det om vi hade ansett att vi hade haft råd att avstå från externa pengar som kunde erhållas på rimliga villkor.

Lätt att förstå frustrationen

Det är lätt att förstå att bristen på medel i svensk forskning skapar frustration. Hade medelstillsdelningen fortsatt att öka under 1990-talet som den gjorde årtiondet dessförinnan hade knappast en stamcellssatsning av den omfattning som nu gjorts väckt så heta känslor. Nu kan många tycka att det var just deras potentiella medel som gick till den satsningen.

Om svensk forskning ska kunna behålla sin position i världen är det alldeles nödvändigt att vi med nästa forskningspolitiska proposition år 2004 får en rejäl, offensiv satsning som tydligt markerar en politisk vilja att återskapa optimism och framtidstro bland svenska forskare. ●

ANNONS

ANNONS

Replik 2:

Ämnesrådet för medicin välkomnar debatten – universitetsbesök nästa steg

Det finns inga indikationer på att dagens peer review-förfarande för anslagsfördelning kommer att ändras! Det skriver Harriet Wallberg-Henriksson och Håkan Billig, som välkomnar debatten om formerna för forskningsfinansiering. I januari och februari 2003 kommer de att besöka varje universitetsort och inbjuda alla forskare att diskutera forskningsfinansieringen i Sverige.

HARRIET WALLBERG-HENRIKSSON
huvudsekreterare
harriet.wallberg-henriksson@vr.se

HÅKAN BILLIG
biträdande huvudsekreterare; ämnes-
området medicin, Vetenskapsrådet
hakan.billig@vr.se

■ Det är bra att en debatt om forskningsfinansieringsformer nu har kommit igång. Wieslander och Wrangle har på ett mycket förtjänstfullt sätt engagerat sig i denna debatt. En forskningspolitisk proposition kommer att läggas av vår regering 2004, och det vore olyckligt om forskarsamhället stod tyst och passivt och såg på medan andra drev denna forskningspolitiskt viktiga fråga.

Vi inbjöd i september i ett nyhetsbrev från ämnesrådet för medicin till diskussion om finansieringen av grundforskning. Som ett svar inkom ett utprop under tecknat av 87 forskare som menade att Vetenskapsrådet inte bör göra specialåtgärder i framtiden.

Ämnesrådet för medicin, med en majoritet av aktiva forskare, fördelar idag den absolut största delen av medlen via beredningsgruppernas peer review-förfarande. Det finns inga indikationer på att denna princip kommer att ändras!

Tar reaktionerna på största allvar

Wieslander och Wrangle skriver i sitt inlägg att det »saknas alltfjämt tecken på att Vetenskapsrådets ledning skulle ha tänkt om eller ens brytt sig om forskarnas inställning i detta ärende«. Vi vill här klart markera att vi tar de synpunkter som kommer från forskarsamhället på alla största allvar.

Vi förstår att Wieslander och Wrangle är otåliga att få ett snabbt och direkt svar från Vetenskapsrådet. Fördelning av forskningsmedel är dock en fråga som kommer att behöva diskuteras mer ingående än vad som hittills har gjorts. Äm-

nesrådet ska, som del i förarbetet till den forskningspolitiska propositionen, under det närmaste halvåret diskutera hur vi på bästa sätt ska stödja svensk medicinsk forskning.

Stöd till yngre forskare

Inom Vetenskapsrådet har vi ansvar för att yngre forskare ska kunna få stöd. Vi måste därför finna sätt att finansiera forskare i början av sin karriär. Här har ämnesrådet i år inrättat »debutanslag« för just denna kategori forskare. Utfallet av detta initiativ måste förstås utvärderas och noga diskuteras inför framtiden.

Ämnesrådet ger idag även medel till forskartjänster. Dessa utannonseras inom relativt snäva områden och sakkunnigbedöms inte på samma sätt som projektbidragen, dvs i fasta beredningsgrupper. Vi har också ett ansvar för nya forskningsområden. Forskare inom nya områden har inte samma »track record« inom det nya området som forskare har inom etablerade områden. Vi måste således finna former för att uppnå tillräcklig förnyelse samtidigt som den vetenskapliga kvaliteten bibehålls.

Mot bakgrund av ovanstående är det inte uppenbart att det bara finns en enda fördelningsprincip för alla ansvarsområden som Vetenskapsrådet har. Det är därför nödvändigt med en öppen diskussion med forskarsamhället om hur vi på ett optimalt sätt ska fördela våra medel.

Universitetsbesök

För att fortsätta att diskutera dessa viktiga frågor har vi, tillsammans med dekanerna på landets sex medicinska fakulteter, redan tidigare planerat att under januari och februari månad 2003 besöka varje universitetsort och där inbjuda alla forskare till en öppen diskussion om forskningsfinansieringen i Sverige. Vi avser således att fortsätta dialogen om hur vi på bästa sätt ska kunna ge stöd till svensk medicinsk forskning. •

Vi förstår att Wieslander och Wrangle är otåliga att få ett snabbt och direkt svar från Vetenskapsrådet. Fördelning av forskningsmedel är dock en fråga som kommer att behöva diskuteras mer ingående än vad som hittills har gjorts.

Bakgrund på nätet

I en aktuell översikt, publicerad på Läkartidningens hemsida (www.lakartidningen.se), ger Ulrika Kahl en faktabakgrund om stamcellsforskningen. De olika stamcellstypernas utvecklingspotential, lyckade försök och olösta problem belyses utifrån en aktuell litteraturöversikt.